

Tanulni öröm?

MALOM-ALOM TANULÓCSOPORT

HULEJ EMESE
riportja

Szeretnek olvasni, rengeteget mozognak, és minden kérdésükre választ kapnak. A Malom-Alom Tanulócsoport nem iskola, de nem csak emiatt van messze a mai intézményi valóságtól. A Szentendrei-szigeten, egy hangulatos öreg malomépületben szabálykövető, nyugodt, egészséges önbizalommal élő, nagyon kíváncsi gyerekeket láttunk.

Köszöntünk mindenkit a megbeszélésen. Van-e valakinek valami mondanivalója? Lucas? Akkor tessék!

Így kezdődik a nap a Malom-Alom Tanulócsoportban reggel kilenckor. A mai gyűlésen tisztázódik egy tegnapi konfliktus, majd minden gyerek és mindkét felnőtt elmondja, hogy délelőtt mivel szeretne foglalkozni. Mi is elmondjuk, kik vagyunk, miért jöttünk, és segítséget kérünk, hogy be tudjuk bemutatni, milyen is ez a demokratikus nevelés elvén alapuló kis tanulóközösség.

A gyűlést ezen a héten a nyolcéves Pongi vezeti. A hozzászóló jelentkezik, legyen felnőtt vagy gyerek, és az kap előbb szót, aki hamarabb nyújtotta a kezét. Lehet, hogy valaki ezt hallva forgatja a szemét, de mi azt láttuk, hogy a partnerség nagyon is jól működik. Nincs agresszió, cikizés, rivalizálás, indulat, feszültség, van helyette színvonalas vitakultúra, együttműködés és nyugalom. Nyugalom! Mindenki kifejezheti az érzéseit, erre kap időt és figyelmet.

ÖNVEZÉRELT TANULÁS

A Malom-Alom nem iskola, ide magántanulókká lett gyerekek járnak, jelen pillanatban huszonnégyen. A fiatalabbak – nem szeretik a „kicsik” kifejezést – tizenketten vannak, ők ülnek, térdelnek, heverésznek a gyűlés alatt a sarokkanapén. Senki nem szól rájuk, hogy ülj rendesen. Ugyanis akárhogyan ülnek – figyelnek. A szülők között van mérnök, zenész, illusztrátor, a szigeten és a környéken élők. A magántanulói státusz oka különböző, de a szándék közös: legyenek a gyerekek egészséges rendszerben, közösségben, a tanulás legyen élmény és öröm a számukra. A helyet a szülők bérlik, ők fizetik a költségeket, a pedagógusok egyéni vállalkozók és önkéntesek vegyesen.

Maga a hely egy öreg malomépület a Szentendrei-szigeten. Közel a Duna gátja, szemben kukoricás, mindenütt tágasság. Az udvaron padok, asztalok, mászóka, viharvert biciklik, és a tegnap délután gallyakból összerakott kunyhó. Ami-

FOTÓ: FALUS KRISZTA

kor kilenc óra előtt megérkezünk, van, aki még az otthonról hozott reggelit rágcsálja, Tibi, Benedek és Lucas ukulelét penget, és elmesélik, hogy a csoport nagy része Leányfalun találkozik, onnan együtt jönnek át a révvel.

A gyűlés végén ki-ki elsorolja, mi az a két dolog, amivel a délelőtti úgynevezett csendes időben foglalkozni fog. Gergő matekozást és olvasást vállal, Lili matekot és angolt, Jakab folyóírást és olvasást. Ő tegnap az anyukájával könyvtárban járt, onnan hozta ki az időgépporszívóról és az átszívó porszívóról szóló könyveket, az egyiket már el is olvasta, most a másodiknál tart.

– A gyerek dönti el, mivel foglalkozik? – adódik az első kérdés Ginterné Csorba Zsuzsannához, aki azért hagyta ott a közoktatást, mert miután megismerte a demokratikus nevelés eszméjét és módszerét, meggyőződésévé vált, hogy csak így szabad embereket nevelni.

– Igen, de előfordul, hogy azt kérik, mi javasoljunk valamit. Nálunk a tanulás önszabályozó, önvezérelt folyamat. Többnyire önállóan zajlik, de létezik páros és csoportos munka is. Nem hiszek abban, hogy most leülünk, és mindenkinek az A betűt kell tanulnia. Ők tudják, hogy éppen mire van szükségük. Olyan is előfordul, hogy valaki fáradt, és kimegy biciklizni. Ilyen bizalommal a gyerek nem él vissza. Sajnos a bizalomhiány általánosan jellemző a nevelésre. És az időhiány. Nincs idő megfigyelni, meghallgatni, saját tempóban fejlődni. Mi megadjuk az időt és a bizalmat is. A természetes kíváncsiság a legnagyobb motiváció, ezt ronthatja el a rossz szülői minta, a rossz rendszer. Ha a gyerek nem akar írni? Akkor annak oka van. Például még nem érett meg rá. Ilyenkor tölünk nem azt kapja, hogy márpedig muszáj, hanem időt és figyelmet. Ha nemcsak időt, hanem fejlesztést is igényel, akkor a szülővel beszélünk, és megkeresik a legjobb lehetőséget. A gyerek nem gép. Lehet, hogy előrébb tart matematikában, de lemaradt mikromozgásban. Egy átlagiskola átlagosztályának tanítója nem teheti meg, hogy ez a gyerek harmadik osztályig ne írjon. Pontosabban okkal tarthat attól, hogy számon kéri rajta. Mi megtehetjük, és meg is tesszük, ha egy gyereknek erre van szüksége.

KINEK A DOLGA?

Elkezdődik a délelőtti csendes időben a tanulás. Ábel harmadikos, de matekból már a negyediknél tart. Egy pillanat alatt élvezettel adja össze a háromszázhuszat meg a száznegyvenet. Zsuzsi a két Scrabble-ező kislány mellé ül. A Scrabble ugyebár társasjáték, de mi mindent lehet tanulni belőle! Hosszú ó-vel írják? Hány betűből áll ez a szó? Mi lesz a c-ből és az s-ből?

Itt, az emeleti tágas teremben a polcokon könyvek, feladatlapokat tartalmazó mappák, és minden gyereknek a névvel ellátott doboza. Inkább barátságos gyerekszobához hasonlít, mint tanteremhez. Egy szinttel lejjebb, a kék szobában Orsi angolozik a nagyobbakkal.

Nálunk a gyerekek önmagukat értékelik minden déli gyűlésen.

Lilinek és Virágnak a reggeli 9 óráig kezdésig bőven van ideje a ráhangolódásra

Benedek és Milo segít Bulcsúnak ragasztani

Itt az elmélyült tanulás természetes. Gergő olvasás közben

– Attól, hogy egy gyerek „rendes” iskolába jár, reális képet kapunk arról, mit tud valójában? – kérdez vissza Zsuzsa. – Egy ötös vagy egy hármás, az valós értékmérő? Nálunk a gyerekek önmagukat értékelik minden déli gyűlésen. Legjobb a szívvecské, aztán a pipa, a kör, és nagy ritkán az x, ez azt jelenti, kevés. A múlt hónapra értékelések még kint vannak a falon, ha akarják, az alapján döntenek, hogyan szeretnék folytatni: jó így, vagy javítanának. De mi nem állítjuk oda őket, hogy nézd meg. Ez az ő dolguk. A gyerekeknek félévente valóban vizsgáznuk kell, és sok múlik a pedagógus emberségén, hogy arra kíváncsi-e, mit tud a gyerek, vagy arra, mit nem tud. A gyerekek tudják, hogy vizsga lesz, de mi direkt nem készítjük fel őket. Ha kérik, segítünk, de nem dresszírozunk. Volt olyan elsősünk, aki közölte a vizsgán, hogy ő még csak nyomtatott betűvel tud írni, de azzal nagyon szívesen leír bármit. Szép teljesítmény, hogy képes volt ezt így közölni. Felnéztek a szülőkre, akik partnerek ebben, és ellenállnak a külső nyomásnak.

A szülők egy része aktívan részt vesz a közösség életében, az angoltanító Orsinak ide jár a fia, és Vera is a lányával, Zizivel együtt érkezett. Ő először drámát oktatott, egy ideje a nagyokkal foglalkozik. Magyar és művészettudomány szakos tanári diplomája van.

Az ebéd lebbensleves és borsófőzelék fasírttal. Egy közeli étteremből hozzák, a fiúk segítenek a behordásban. Miután leszedjük az asztalt, szoba kerül a Malom-Alom jövője, amely a törvényi szigorítás miatt alaposan megnehezült.

– Még nem tudjuk, mi lesz, de a gyerekek is, a szülők is szeretnének valami megoldást találni – mondja Zsuzsa.

– Zsuzsi, nem láttad a fűrész? – szalad be az udvarról Tibi, és Zsuzsi válasza erre nem az, hogy eszedbe se jusson fűrész keresni, hanem némi fejtörés után megmondja, hol látta. A fiúk már dél előtt is segítettek Bulcsúnak egy különleges hangszer, a cajon összeállításánál. Akkor is magától értetődően használták a kalapácsot és a fogókat.

– Nálunk természetes módon válnak önállókká a gyerekek – magyarázza Balogh Bulcsú, aki óvodapedagógusnak tanul, és heti négy napot tölt a Malom-Alomban. – Ha megszokják, hogy ne mindig a felnőttől várják a megoldást, ügyesebbek lesznek. Nálunk természetes, hogy délután egyedül vagy kettesével mennek el a révig. Először elkísérünk mindenkit, és ha már ő is, a szülő is úgy érzi, akkor megtehetik maguk ezt a tízperces utat a faluban. Igaz, akadt, aki megállt a Duna-parton fát gyűjteni, ezért lekérte a révet, de ez nem tragédia. Igyekszünk mindent a helyén kezelni.

KEZDŐDIK A VONATSZAKKÖR!

Szabályok pedig vannak. Méghozzá közmegegyezően alapuló, értelmes szabályok. Meglehető módon maguk a gyerekek javasolták, hogy a mobiltelefont ne lehessen használni – kivéve, ha taneszközként szolgál. Nincs konfliktus a számítógépezésből sem, mert, ahogy a falon lévő sza-

Padsorok?! Felejtős...

bályzatban olvasni, ez mindenkinek napi fél óra, és szépen fel vannak sorolva azok az okosító oldalak, ahol lehet böngészni.

– A gyerekek tudják, hogy a felnőtt tapasztaltabb, nem is adódott még példa, hogy ha javasolunk egy szabályt, amit alaposan meg is indokolunk, ne mondták volna legalább azt rá, hogy jó, próbáljuk ki – teszi hozzá Zsuzsa. – A legfontosabb alapelvünk, hogy mindenki szabadsága addig tart, amíg a másikat nem zavarja vele.

Fegyelmezési gondokat mi nem tapasztaltunk. A gyerekek láthatóan tudták, mit lehet, olyanért meg senki nem szólt rájuk, hogy miért nem vészed le egész nap a sapkádát, miért bámulsz ki az ablakon.

Zsuzsival egy kávé mellett beszélgetünk, amikor érkezik Máté, és szól, hogy most tartja a vonatszakkört, akit érdekel, jöjjön. Megyünk. Máté okos autista fiú, ahogy magáról mondja, „máshogy van huzalozva az agya”. Zsuzsa szerint megvan az egészséges aránya annak, hány speciális igényű gyerekek tud egy közösség jól működni, és ők ezt tartják is.

Máté diákat mutat a világ leggyorsabb vonatáról, szigorúan jelentkezés alapján válaszol a kérdésekre. Az enyémre is, amikor rákérdezek, milyen a nem hagyományos vonat. Készséggel elmagyarázza a mágneses levitációt, itthon rá is keresek a Shinkansen nevű japán csodavonatra. Vera is bent ül, ő is kérdez, így a földön hasaló kisebbek is megtudják, mi a Csalagút vagy a léghellenállás. Nem

tankönyvből, nem bemagolandó definícióként, hanem akkor, amikor találkoznak vele.

Megérkezik Pongi édesanyja, Zita, aki illusztrátor és a művészeti alkotó foglalkozások vezetője. Gyöngyök felhasználásával drótszobrok készítésébe kezd a gyerekekkel. Milyen jó ötlet! Más napokon van zene, sakk, dráma, csütörtökönként pedig jön a kutatóbiológus Ádám, aki kísérletekkel tanítja a természettudományokat. Ő egy óriás, közlik a gyerekek, de erre én is rájöttem, mert az ő papucsát kaptam kölcsön erre a napra.

A szakkörök nem kötelezőek, a két örökmozgó, Tibi és Benedek ma például kint maradnak az udvaron, és egy hatalmas gödör ásásával foglalkozkodnak. Fényképezzük le, kerik büszkén, nehogy úgy készüljön el a riport, hogy ez kimarad belőle. Nehogy!

Kanyargunk hazafelé a töltés mentén. Arról beszélünk, milyen jó, hogy itt a gyerek nem faragni való nyersanyag, legyőzendő ellenfél, fejünkre növe hatalom. Hanem partner. ■

Minden nap 11 órakor: meseolvasás

Ha ázni akarnak egy gödröt, hát ássanak